

นิราศนครศรีธรรมราช

พอพล อุบลพันธุ์ รวบรวม

นิราศนครศรีธรรมราช เป็นผลงานกวีที่รังสรรค์จากหัวใจของอาจารย์เอี่ยม อุบลพันธุ์ โดยใช้นามปากกาว่า "วลีวิลาศ" กวีนิพนธ์นี้แต่งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในการประกวดตามโครงการแต่งนิราศเมืองไทย เป็นการแต่งนิราศประจำจังหวัดของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๕ โครงการประกวดนิราศเมืองไทยนี้มีทั้งหมด ๔ ภาค ครอบคลุมจังหวัดในประเทศไทย ผลงานที่ชนะเลิศการประกวดได้ลงพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือนิราศเมืองไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๕ เป็น ๔ เล่ม ๔ ภาค เป็นหนังสือที่มีค่ายิ่งเล่มหนึ่งของประเทศไทย

ผู้เขียนได้รวบรวม ตกแต่ง ดูแล หวงแหน ผลงานกวีของอาจารย์เอี่ยม อุบลพันธุ์ ทุกชิ้นด้วยหัวใจ ไม่ต้องการเก็บไว้คนเดียว จึงขออนุญาตต่อบรรณาธิการสารานุกรมศรีธรรมราชเพื่อพิจารณาลงพิมพ์ "นิราศนครศรีธรรมราช" มุ่งหวังให้คนเมืองนครทุกรุ่นชั้นได้ศึกษางานกวีที่งดงามและมีค่ายิ่งของ "นักกลอนชั้นครูเมืองนคร" นามว่าอาจารย์เอี่ยม อุบลพันธุ์ ติดตามชมได้ต่อไป

นิราศเมืองไทย ภาคใต้

นิราศนครศรีธรรมราช

วลีวิลาศ

(เอี่ยม อุบลพันธุ์)

นิราศเรื่องเมืองนครขจรลือ
 นครศรีธรรมราชพิลาสเลื่อง
 สืบกษัตริย์ปัทมวงศ์ดำรงนคร
 พระนามศรีธรรมมาโคกราช
 สร้างพระธาตุนุชาเป็นสาธารณ์
 มีลีสองเมืองมาสามภักดิ์
 เป็นเมืองพระเมืองท่าคุณานันต์
 พุทธศกหนึ่งพันเจ็ดร้อยเศษ
 นครเป็นเมืองเอกอันอำไพ
 กรมการวัฒนธรรมประจำชาติ
 ได้แต่งเรื่องเมืองนครสุนทรธิบาย

จะเรียงร้อยด้วยคำทำหนังสือ
 จารึกชื่อนานนับนิรันดร
 เคยเป็นเมืองนครรัฐประภัสสร
 เรื่องกฤษฎากรอลังการ
 ศรีธาพุทธศาสน์ธรรมสาร
 อภินิหารเกินกษัตริย์อัศจรรย์
 ลีสองนักษัตริย์สร้างสมานฉันท์
 ลือลั่นมาแต่ก่อนสุโขทัย
 อยุธยาเรืองเดชขึ้นเป็นใหญ่
 เกียรติยศเกริกไกรดั่งบรรยาย
 ออกประกาศกำหนดในจดหมาย
 ห้าสิบบทอภิปรายเป็นเชิงกลอน

อันเหตุการณ์บ้านเมืองเป็นเรื่องมาก
จะยกเรื่องแยกประเด็นเป็นตอนตอน
นครเป็นเมืองใหญ่ในทักซิดน
ประชากรล้านห้าเศษมากมาย
ยี่สิบสองอำเภอกับสองกิ่ง
มีร่องรอยประวัติศาสตร์แต่นานมา
มีพระธาตุเจดีย์เป็นศรีศาสน์
สูงสามสิบเจ็ดวาโอหาหาร
ทองหุ้มยอดไข่น้อยแปดร้อยซั่ง
เจดีย์รายเรียงรอบเจริฎุใจ
อนุสาวรีย์งามสามกษัตริย์
คือพระจุลจอมเกล้าเจ้าแผ่นดิน
พระรูปสมเด็จพระเจ้าที่ท่าลาด
ขอกษัตริย์สามพระองค์ทรงเดชา
มีอนุสาวรีย์ทหารกล้า
นามอนุสาวรีย์วีรไทย
วันที่แปดธันวาคมพุทธศก
ฎีปุณยกทัพตีเมืองนคร
หลวงเสนาณรงค์ณรงค์รับ
ประจัญบานรณรบอย่างครบครัน
ร้อยสิบหกนายพลสิ้นชีวิต
จนรัฐบาลสั่งหยุดด้วยจำใจ
อนุสาวรีย์นี้ตระหนัก
ภักดีต่อองค์กษัตริย์ขัตติยา
ถึงแปดธันวาคมอุดมคติ
รำลึกถึงลูกไทยที่ม้วยมรณ์
เมืองนครนี้มีเมธีชาติ
พ่อขุนรามคำแหงสุโขทัย
ว่าปู่ครูอยู่เมืองสุโขทัย
ล้วนลูกมาแต่นครไม่อ่อนเอน
หัตถกรรมการศึกษาวิชาชีพ
เครื่องเงินถมเงินทองฟ่องอำไพ
มีมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ล้วนยุ่งยากเยื้องยักในอักษร
เล่าเรื่องเมืองนครพรรณราย
การอยู่กินสมบูรณ์ไม่สูญหาย
แบ่งเป็นฝ่ายเป็นเขตเจตนา
เป็นเมืองมิ่งเมืองขวัญเมืองहरษา
ประตูปราการเห็นเป็นพยาน
บรรจุพระหนตธาตุดุประดิษฐาน
งามตระการมองแลเห็นแต่ไกล
สูงงามปลั่งตลอดปลีรังสีไส
เหมือนเมืองในสถานพิมานอินทร์
สวายสันทัดแลสล้างด้วยช่างศิลป์
พระมงกุฎจอมรินทรราชา
ประทับนั่งเหนืออาสน์ศิลาพา
แม่คักดาคุ้มกันอนันตภัย
อิริยาบถสุริฎุกษัย
กำยำใหญ่ท่วงท่าตะลุมบอน
สองสี่แปดสี่ยกอนุสรณ์
เวลาก่อนรุ่งสว่างสว่างวัน
เป็นแม่ทัพกำแหงเข้มแข็งขัน
พลีชีพกันคุ้มถิ่นแผ่นดินไทย
ตายอุทิศเพื่อชาติไม่หวั่นไหว
ยอมเป็นไมตรีกันแต่นั้นมา
ว่าไทยรักร่วมชาติศาสนา
ให้คงอยู่คู่ฟ้านิรันดร
ทั้งราษฎร์รัฐทำพลีอนุสรณ์
สุรารอนแก่งกาจถึงชาติใจ
เลศยวฉลาดถือเถื่องกว่าเมืองไหน
จารึกไว้ในประวัติอย่างชัดเจน
ผู้เจนใจวิทย์ยามหาเถร
รู้กฎเกณฑ์สังฆกรรมธรรมวินัย
เป็นประทีปส่องทางสว่างไสว
ผ้ายกไหมถักทอที่เลื่องลือ
หลายสำนักศึกษาน่าเชื่อถือ

ราชภัฏวัฒนธรรมจ่าระบือ
มีมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง
ได้เรียนรู้โลกธรรมจรรยา
ณ บัดนี้นครศรีธรรมราช
หัตถกรรมจิตรกรรมการแสดง
หนัง โนรา เพลงบอกร้องบอกเรื่อง
มีกลอนสดยาวชนปฏิกาน
ประเพณีดิงตามแนวปราชญ์
ตักบาตรรูปเทียนทองของดีดี
สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ
มีน้ำตกชวนพิศงามติดตา
น้ำตกโยง กระโรม พรหมโลก
พิมพีไบพันอันบัวตรีนิยม
เคยได้ชมกรุงชิงกลางหุบเขา
ไม่เห็นฝนแสนห่าที่น้ำเขย
ชื่อกรุงชิงภัยชุมเหมือนชุมนรก
กับหลุมขวากค่ายคูต่อสู่ประชัน
ยังมีสิ่งก่อสร้างสวยพิเศษ
พระตำหนักเมืองนครขจรไกล
อีกแห่งหนึ่งใหญ่โตโรฐาน
ที่อำเภอปากพนังฝั่งนี้
นิเวศน์วังตั้งตระหง่านอยู่นานแล้ว
ได้เป็นที่ประทับแรมพระราชวงศ์
ไอ้พระองค์ทรงเื้อ้อาทรราชฎ์
ทั้งที่แหลมตะลุมพุกทุกซัระทม
บ้านกะทูนสูญหายล้มตายจาก
พระองค์สร้างอ่างน้ำตามเจตนา
สุนทรถ้อยร้อยกรองทำนองนิราศ
มีบทรักบทลาบทอล้าย
แต่นิราศเรื่องนี้ไม่มีหญิง
จึงเขียนถึงบ้านเมืองเรื่องดำรง
แสดงความกตัญญูรู้คุณท่าน
กตเวทิตามหานิยม

เด่นกระตือรือรื่องชื่อเสมอมา
เหมือนเป็นแหล่งทะเลลึกการศึกษา
สืบอายุศาสนารุ่งแจจง
มีศิลปแห่งชาติสี่แขนง
วรรณกรรมแจจงพิสดาร
ศิลปปั้นคูเมืองมาตรฐาน
จัดในงานวันสารทวิลาสวลี
คือแห่ผ้าขึ้นธาตุพระชินสีห์
ถวายสงฆ์มากมีด้วยศรัทธา
มีหินทรายชายหาดด้วยเหวผา
ไทยเทศมาจากไกลใจปรารมภ์
กรุงชิงโขกขึ้นชุ่มเหมือนอุ่มสม
ใครได้เห็นได้ชมไม่เลื่อนเลย
กลับหงอยเหงาวิญญูณ์นิจจาเอ๋ย
เห็นแต่ร่องรอยเคยฝ่าฟันกัน
พืชพันธุ์ปลูกพื้นแสนแน่นขนัด
ครึ่งสวรรค์ครึ่งนรกน่าตกใจ
เป็นพระราชนิเวศน์พิสุทธีไส
ตั้งอยู่ในอำเภอพรหมคีรี
สร้างเป็นบ้านพ่อเพิ่มเฉลิมคีรี
ถวายเป็นราชพลีทุกพระองค์
คอยพระพุทธกระหม่อมแก้วใจประสงค์
ได้เกิดมงคลคุณอดุลย์อุดม
เมื่อเกิดภัยธรรมชาติมาทับถม
คีรีวงลาญถ่มจมน้ำตา
ทนลำบากแดดดินถวิลหา
ขับน้ำตาทวยชนให้พ้นภัย
ต้องมีมาตรฐานกลอนอักษรสมัย
เมื่อจากไกลคู่สวาทนาถอนงค์
มาพาดพิงผูกใจให้ลุ่มหลง
และผู้ทรงอุปการมานานนม
กราบสักการให้เห็นเป็นปฐม
ให้ชื่นชมความดีทุกวัน

หนึ่งขออายุจันประกาศว่า
 ขอเกิดในเมืองนครที่สำคัญ
 อาศัยร่มเงาโพธิ์อันโอภาส
 ได้เรียนรู้หลักธรรมพระคัมภีร์
 ให้แม่นยำคำประพันธ์อันลักษณ์
 เหมือนกวีศรีนครแต่ก่อนกาล
 ภิกขุอันองค์หนึ่งที่พักทราบ
 แต่งกฤษณาสอนน้องก้องกำจาย
 พระยาตรังภูมาภิบาลปราชญ์

ภิกขุนามพระครูวินัยธร
 ทั้งนายเรื่อนาโนก็โสสด
 โคบุตรเพราะเสนาะนามตามกระบวน
 ส่วนอุเทนคำฉันท์โสฬสนิมิตร
 ปลัดเสียมอาสาโยควรรำพึง
 เขียนเรื่องพลายจำเริญกลอนแปดบท
 เพลงบอกเนตรปานบอดรอดปรีชา
 โนราวันหนึ่งจันแก้วผู้จอมปราชญ์
 มากมุดโตโวหารเชี่ยวชาญชัย

ศิลปินแห่งชาติมาตราชาน
 เลื่องฝีมือลือฝีปากฟากร่องรอย
 ขอหยุดถ้อยร้อยยกรองทำนองนิราศ
 สรุปรื่องเมืองนครกลอนพาที

เกิดชาติหน้าฉันใดยังใฝ่ฝัน
 ร่มพงศ์พันธุ์ที่น้องปรองดองดี
 คือพระธาตุขององค์พระชินสีห์
 เป็นเมธีธรรมชั้นดีในสันดาน
 แจ้งประจักษ์อรรถรสบทโวหาร
 ดั่งจะยกคุณท่านมาบรรยาย
 ชำนาญกาพย์กลอนโคลงโยงขยาย
 เป็นเพชรพรายรุ่งเรืองของเมืองนคร
 แต่งนิราศลำน้ำน้อยร้อยอักษร
 แต่งสุบินกาพย์กลอนสร้างสำนวน
 แต่งพระรถเมรีงามถึถ้วน
 จำปีสี่ต้นชวนหวานคำนึ่ง
 พระสมุห์หนูลิตไว้ถ้วนถึง
 ชูปราชญ์ซึ่งสัมพันธ์ชวนศรัทธา
 ปฏิภาณสดุดในภาษา
 ถึงขุนอาเทศคดีกวีไทย
 ชำนาญนาฏศิลป์เสียงพ้องเกลี้ยงใส
 ผูกมัดใจคนชมที่รอคอย
 ก้องกังวานเพลงบอกชื่อดอกสร้อย
 หวานกว่าอ้อยปรากฏรสกวี
 ฟากมิตรญาติสร้างเสริมเฉลิมศรี
 จงเปรมปรีดีปราศทุกข์เป็นสุขเออฯ

